

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. V. Duo alia loca, in quibus S. Marci Papæ corpus quiescere dicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A mihi vero nullum notum esse istius nominis sanctum abbatem sæculi iv, aut eo etiam prioris, cujus corpus eodem sæculo iv a S. Damaso donari, aut ab Ambrosio Zenobio in Laurentiana Florentina ecclesia deponi potuerit. Concordiam illam Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiae dicit, esse Romanam martyrem, S. Hippolyti nutricem, quæ cum ipso aliisque novemdecim Anonymis sub Valeriano passa fuit. Actum de hisce apud nos est ad diem 15 Augusti, ibidemque § 4 aliquot loca recensita sunt (non tamen Florentia) quibus SS. Hippolyti et Concordiæ corpora vel reliquiæ adscribuntur. Sed non est hujus loci ea discutere, dum de solo S. Marco Papa inquirimus.

His de causis non probatur mihi, corpus S. Marci,

69 Ex tam incertis omnibus nequit mihi probari S. Marci Papæ corporis per SS. Damasum, Ambrosium et Zenobium Florentinis facta donatio; nec tamen quempiam hactenus comperi, qui alium ejusdem sancti pignoris largitorem nominet. Sæpe dictæ ecclesiæ recens inscriptio apud Orientium Orbis sacri et profani part. ii, vol. 2, pag. 1264, post signatam illius per S. Ambrosium anno 599 dedicationem ita proseguitur:

B Vetustate collapsam S. P. Q. F. instauravit et pristino nitore restituit Nicolaus II, ex episcopo Florentino P. M. renuntiatus, aggregato præstulæ cœtu xiii Kalend. Februarii cœli propriis manibus dedicavit nec sine dote dimisit etc. Hinc suspicari quis possit, fortasse hujus Nicolai Pontificis manus esse, quod Franciscus Castilionensis SS. Damaso Ambrosioque ac Zenobio attribuerunt; sic, inquam, suspicari quis possit, nisi obstaret temporum ratio. Nam Nicolaus II, anno 1061 mortuo, successit Alexander II, et huic anno 1075 pariter defuncto S. Gregorius VII, quo sedente, S. Marci Papæ corpus cum inscriptione sua in cæmeterio S. Balbinæ via Ardeatina repertum fuisse, Translationis Romanæ, quam dabimus, auctor testatur.

Florentiæ asseratum,

70 At enim, inquit, etiam in Laurentiana ecclesia Florentina una cum corpore inventum est chirographum, quod illud S. Marci esse testatur. Fateor, id ego Franciscus Castilionensi asserenti nolo inficari; verum etiam posito, Marco utrobique adscriptam fuisse Pontificiam dignitatem (quod nec asserere possum, nec negare) non esset utrobique par ratio; cum Florentini ex hactenus disputatis ne satis quidem verisimilem conjecturam proferant de tempore et auctore accepti corporis; ex vetustissimo autem, ceterisque Romanorum Pontificum Catalogis ac Martyrologiis constat, corpus S. Marci Papæ in sæpe memorato S. Balbinæ Via Ardeatina cæmeterio (ex quo post geminam illius in Campania translationem Romani id se accepisse asserunt) vere prima sepultum fuisse; nec ullus ante Franciscum Castilionensem, qui non ante annum 1461 scripsit, dixisse legatur, istud ex memorato cæmeterio Florentiam unquam translatum, aut ex eodem ante tempora S. Gregorii VII amotum fuisse.

Marci Papæ esse, cujus tamen fortasse reliquiæ aliquæ ibidem sunt.

71 Quod argumenti loco præterea addidit de SS. Marci, Amathi, Concordiæ atque Ambrosii nominibus a Laurentianæ ecclesiæ clero in quotidianis suffragiis recitari solitis, si hæc consuetudo inventionem eorumdem trium priorum corporum sit antiquior, verisimile quidem faciet, jam ante inventionem illam a Florentinis creditum fuisse, S. Marci corpus in ea ecclesia servari; non tamen probabit, illud idem S. Marci Papæ esse, cujus possessionem in ejusdem Urbana ecclesia posses-

sionisque a medio sæculo xii captæ modum certiori, quam Florentini, ratione Romani opponent. Fortasse tamen viguit ista apud Florentinos S. Marcum in quotidianis suffragiis invocandi consuetudo ob insignes ejusdem sancti Pontificis reliquiæ, quas Franciscus Castilionensis corpus liberatius appellaverit. Si ita sit, non refragabor, modo eas dudum post SS. Damasi, Ambrosii ac Zenobii tempora accepisse credantur.

AUCTORE C. S.

§ V. Duo alia loca, in quibus S. Marci Papæ corpus quiescere dicitur.

Ughellus in Italia sacra etiam duobus aliis, quorum supra memini, locis ejusdem S. Marci Papæ corpus attribuit. Primum indicat tom. III editionis Venetæ auctæ, in Episcopis Clusinis, monasterium scilicet S. Salvatoris in Monte Amiato, quod Augustinus Lubinus in Abbatibus Italiae scribit fundatum esse circa annum 745 a Rachi Longobardorum rege in diocesi ac territorio civitatis Clusinæ in Hetruria veteri, fuisseque primo Ordinis Benedictini, sed jam a sæculo xiii Cisterciensibus traditum. Ut sit (neque enim hæc refert hic examinare) laudatus Ughellus col. 624 recitat Ms., in quo post alia ad propositum nostrum ita legere est: Et post consecrationem ecclesiæ (anno 1056, ut ibidem præmissum est, solemniter peractam) acquisierunt dominus abbas Rolandus cum fratribus corpus S. Marci Papæ.

Dicitur etiam, sed nec probatur, idem sacrum corpus

75 Hæc, nec plura in rem nostram ibi laudatum habet Montis Aniatini monumentum, quod cum ejus ætatis sit, aut quo tempore Rolandus iste eidem monasterio præfuerit (nam tempore dictæ dedicationis ecclesiæ Wintzo præfuisse ibidem legitur) non dicat, nequeunt ista sola movere, ut S. Marci Papæ corpus in eo monasterio servari, aut servatum fuisse, credam; sive illud paulo post ejusdem ecclesiæ consecrationem, atque adeo ante S. Gregorii VII Pontificatum, sive post illuc allatum velint: quia certiora videntur, quæ de ejusdem S. Marci corpore in Ardeatina Via, sedente S. Gregorio VII, reperto, atque post geminam illius in Campania Romana, ad castrum videlicet S. Silvestri, atque hinc ad castrum oppidum Julianum translationem, in urbem demum Romam, sedente Eugenio III, delato, et in sui tituli ecclesia deposito § 5 disserui; ex qua id deinceps unquam ablatum fuisse, hactenus non comperi. Progrediamur ergo ad alterum locum ab Ughello indicatum.

esse in monasterio Montis Aniatini in Hetruria.

74 Est hæc ecclesia metropolitana Aquileiensis in Foro-Julii Italiae provincia, cui ut thesaurum istum asserat laudatus auctor, tom. V Italiae sacrae auctæ col. 50 ac sequenti profert vetus (ut inquit) monumentum, quod in margine notatur exstare ad ejusdem metropolitanæ ecclesiæ januam Australem. Juerit illud integrum ex Ughello recitasse. Sic habet insculptum silici: MXXXI. Indictione xiv. m. Idus Julii. Ego Poppeo hujus Aquil. ecclesiæ patriarcha, una cum duobus Romanis epis. Cardinalib. et xii. coep. præsedente D. Joanne Papa XIX. et imperatore Conrado Augusto, consecravi hoc templum in honorem S. Mariæ Genit. Dei, et SS. Martyr. Hermach et Fortunati, ob ejus sollennitatem idem

Pro ejusdem possessione ecclesiæ Aquileiensis asserenda

AUCTORE
C. S.

idem Roman. summus Pont. de gratia Apostolica concessit indulg. c. ann. et c. diebus singulis annis omnibus. vere poenitent. et confessis dictam Aquileiensem ecclesiam visitantibus causa devotionis, et in festo dictorum martyrum Hermach. et Fort. et per octavas eorum singulis diebus xviii annorum, et totidem quadragenarum.

laudatur in-
scriptio ibi-
dem muro
incisa, verum
hæc recentior
est,

75 Item dicti Cardinales auctoritate Apostolica ob reverentiam S. Quirini mart., qui ejus corpus portaverunt de Urbe, et condiderunt a parte dextera in altari parvo juxta altare majus, et ob reverentiam B. Marci Papæ et confess. cujus etiam corpus de Urbe portaverunt, et collocaverunt a sinistris in altari parvo juxta altare majus, concesserunt indulgentiam x ann. et x. quadragenarum tam in supradictis solennitatibus quam etiam in festivitatibus eorumdem. *Hactenus monumentum ex recensione Ughelli; quod ne Popponis ætate exaratum credamus, vetant liberaliores ista indulgentiarum largitiones, sæculo xi in Ecclesia Dei minime usitate. Simili de causa Papebrochius noster in Paralipomenis ad Conatum in Catalogum Romanorum Pontificum Dissert. 29 num. 9 quamdam Farfensem Indulgentiarum formam suspectam habuit, ac Papebrochii judicio consentiens Joannes Franciscus de Rubeis in Monumentis ecclesie Aquileiensi col. 317 de hac ipsa Aquileiensi sic pronuntiat: Sequiore positam ævo inscriptionem, nullus dubito; prædictusque indulgentiarum numerus fortasse ex confirmatoria alicujus multo posterioris Pontificis extensione accipi potuit, ut idem Papebrochius annotat loco citato, ubi similem ad examen vocat Farfensem Indulgentiarum formam.*

ac fortasse
concinnaata ex
liberaliori in-
terpretatione

76 Neque tamen definita dicati Deo Aquileiensi templi nutat epocha, quam puto expressam ex sinceris Donationis, numero sequenti percensenda, tabulis. In his hæc verba legimus: « Ego Popo... hanc ecclesiam fabricavi, et eo » (Deo scilicet, ut præmiserat) « auxiliante, eam » in honorem S. Dei Genitricis et perpetuæ » Virginis Mariæ, SS. martyrum Hermachoræ » et Fortunati, una cum pluribus episcopis, » consecravi. » Confecta tabulæ sunt « Anno » Dominicæ Incarnationis mxxxi. Indictione xiv. » tertio Idus Julii, residente D. Joanne Aposto- » lico in Urbe Romana, regnante vero Conrado » Augusto imperii sui anno v. Pontificatus au- » tem ejusdem Domini Poponis an. xii. » QUINTUM DECIMUM ANNUM vitio typographi apud Ughellum legitur: ANNUM vero XII numerant autographæ tabulæ. *Hactenus ex laudato Joanne Franciscus de Rubeis, cujus opinio de epocha dedicata metropolitane ecclesie Aquileiensi, ex hisce Poponis tabulis in supra dicta inscriptione concinnanda adhibita, mihi verisimillima apparet.*

alterius ta-
bula authen-
tica,

77 Videamus igitur, an iste inscriptionis concinnator, sicut annum dictæ dedicationis ex autographis (teste de Rubeis) Poponis tabulis recte accepit, ita etiam S. Marci corporis possessionem ex eisdem didicerit. In his, prout integræ exstant apud Ughellum, post supra recitatum verbum Consecravi Popo sic progressus est: In qua ex diversis, et maxime ex Romana Ecclesia, plurimas Sanctorum reliquias summo et ardenti studio congregavi, et studiosissime collocavi. *Hæc ibi Popo, nec plura de hoc argumento addidit; de S. Marci corpore etiam altum silens. Ut igitur quispiam, totis forsitan tribus sæculis ea templi dedicatione junior, prædictam inscriptio-*

nem composuit, in eaque longe ampliores Indulgentias, quam sæculi xi Ecclesiastica disciplina tulerit, imperite recensuit, ita is ipse potuit haud multo magis inepte levi quapiam de causa existimasse, corpus S. Marci fuisse inter sacras reliquias, quas Popo Roma acceptas, dictaque in ecclesia a se collocatas, in authenticis instrumentis generatim memoravit.

78 Suspicionem hanc auget idem auctor inscriptionis, dum in eadem dicit, etiam S. Quirini martyris corpus eodem anno 1051 eademque de causa Roma illuc allatum, ibidemque depositum fuisse. *Duos autem hujus nominis Romanos martyres novi, quorum alter, sub Claudio passus, colitur die 25 Martii, alter sub Hadriano coronatus, honoratur ejusdem mensis die 50. De ambobus actum apud nos est ad eosdem dies tom. III Martii; sed ibidem probatum est, horum prioris (Cyrini etiam alias dicti) corpus sæculo viii, largiente S. Zacharia summo Pontifice, ad Segersheimum Bavaricæ monasterium; alterius vero anno 1030, concedente S. Leone IX pariter Pontifice, Novesium in archiepiscopatu Coloniensi translatum fuisse; ut proinde (nisi alterum ab his duobus Quirinum Romanum martyrem inscriptioni indicet) ejusdem auctor hinc quoque non possit mihi non suspectus esse, dum S. Quirini martyris corpus, non secus atque S. Marci Papæ corpus anno 1051 Aquileiam Roma translatum affirmavit. Quibus de causis non apparet mihi ista inscriptio idoneum instrumentum ad persuadendum, ejusdem S. Marci corpus jam quiescisse Aquileiæ ante Pontificatum S. Gregorii VII, quo sedente, illud in cæmeterio S. Balbinæ Via Ardeatina, ubi constat primo sepultum fuisse, inventum esse, supra laudata, atque hic subjicienda Translationis Romanæ Historia multo verisimiliter enarrat.*

atque etiam
aliunde sus-
specta est.

HISTORIA

TRANSLATIONUM,

Auctore Anonymo, verisimiliter synchrono,

Ex Bibliothecæ Vaticanæ
Codic. Anon. f. 176.

PROLOGUS.

Compendium Vitæ ac virtutum sancti Pontificis.

Sacratissimi corporis beati et venerabilis Marci Papæ Translationem a scripturus, paucis de hiis, quæ in Pontificatu gessit, perstringere decrevi, ut et narrationis ordo competenti fiat, et audientium corda tanti Patris exemplo ad misericordiæ opera facilius provocentur. Beatissimus itaque Marcus, athleta Christi, et Catholicæ fidei defensor, sub B. Sylvestro, magistro et prædecessore suo, in diacognatus Officio, non mundo, sed Deo, studuit mi-

Marcus eccle-
siae Romanæ
diaconus

a